

Verzameling Marcel Hendrickx

Marcel Hendrickx (Hasselt, 9 november 1926 – Maaseik, 23 januari 2000) groeide op in Hasselt waar zijn adolescentenjaren beheerst werden door de Tweede Wereldoorlog. Kort na het einde van de oorlog begon hij architectuur te studeren aan het *Institut supérieur Saint Luc* te Luik. Nadat hij in 1950 afstudeerde was hij gedurende enkele jaren actief als zelfstandig architect, maar in 1953 ging hij aan de slag voor de steenkoolmijn André Dumont te Waterschei. Die bestond toen reeds geruime tijd en gelijktijdig met de ontwikkeling van de mijn zelf was tijdens het Interbellum de Tuinwijk uitgebouwd. Toen Marcel Hendrickx als architect voor de mijn werkte was de ontwikkeling van de Tuinwijk grotendeels afgesloten en zijn werk bestond aanvankelijk vooral uit onderhoudswerken en renovaties. Vanaf de jaren '60 werd echter duidelijk dat de mijn voor veel verzakkingen zorgde, met bijhorende schade aan gebouwen. Hendrickx specialiseerde zich in mijnschade en werd hierin een gewaardeerd deskundige. Hij ging in december 1986 met pensioen, toen de glorieperiode van de Limburgse steenkoolmijnen reeds voorbij was. Minder dan een jaar later werd de mijn van Waterschei gesloten. In juni 1953 huwde Marcel Hendrickx te Maaseik met Thérèse Godelaine (Ougrée, 23 augustus 1929 – Maaseik, 5 december 2016). Zij had een sterke band met Maaseik, de geboortestad van haar moeder Antoinette Gessler (Maaseik, 11 december 1897 – 19 juli 1978). Het jonge paar vestigde zich te Maaseik en ontwikkelde een grote belangstelling voor de lokale geschiedenis en het culturele leven waarin ze beiden erg actief werden. Hierdoor werd Marcel Hendrickx naast zijn professionele loopbaan een gedreven historicus. Hij volgde in zijn vrije tijd een opleiding tot bibliothecaris en was gedurende vele jaren onbezoldigd stadsarchivaris van Maaseik. In de jaren '50 en '60 van vorige eeuw zorgde hij ervoor dat het verwaarloosde stadsarchief niet verloren ging (Hendrickx & Hendrickx 2002). Daarnaast was hij één van de drijvende krachten voor de oprichting van het stadsmuseum (1964) en het documentatiecentrum Maaseik (1986).

Zoals zoveel van zijn tijdgenoten was Marcel reeds als kind begonnen met het verzamelen van munten, bankbiljetten, postzegels en eigenlijk alles wat kon verzameld worden. Maar voor hem was het geen tijdelijk beleving en hij bouwde zijn verzamelingen steeds verder uit. Geleidelijk aan specialiseerde hij in zeer uiteenlopende domeinen waaronder Rusland, het Nabije en Midden Oosten opvallen, telkens met grote aandacht voor munten voorafgaand aan de 20ste eeuw. Maar zijn grootste interesse betrof munten van de Nederlanden uit de middeleeuwen tot en met de 17de eeuw, met de nadruk op de munten van Luik en de lokale Limburgse muntplaatsen. Hij legde een uitvoerige en systematische documentatie aan en had een uitgebreide bibliotheek in een tijd lang voor alles via internet toegankelijk werd. Om over voldoende informatie te beschikken was hij lid van meerdere numismatische verenigingen en werd hij corresponderend lid van het Koninklijk Belgisch Genootschap voor Numismatiek (1972). Hij correspondeerde regelmatig met de bekende numismaten Paul Lucas, Jean De Mey en Jos Philippen die graag beroep deden op zijn detailkennis van Luikse en Loonse munten. Hij was ook lid van de Belgio-

Sovjetse Vereniging, destijds één van de weinige mogelijkheden om numismatische inlichtingen uit de Sovjetunie te bekomen.

Hij bouwde zijn verzameling uit via een netwerk van contacten in binnen- en buitenland. Hij was een bekend gezicht op alle mogelijke grote en kleine ruilbeurzen maar kocht ook regelmatig stukken op veilingen en bij muntenhandelaars, waaronder natuurlijk ook Jean Elsen.

De opleiding architectuur te Luik leunde nauw aan bij het kunstonderwijs en er werd veel aandacht besteed aan schilderen en tekenen. Het tekenen van munten was dan ook een kolfje naar de hand van Marcel Hendrickx. Hij tekende zowel stukken uit zijn eigen verzameling als uit die van vrienden en alhoewel hij een onmiskenbare stijl ontwikkelde, legde hij altijd de nadruk op de zo getrouw mogelijke weergave van de munten. De tekeningen vormden de basis voor de vele kleine bijdragen die hij over munten schreef en ook voor de uitgebreidere studies van de munten van Maaseik, Stevensweert en Kessenich. De tekeningen die hij maakte van munten van Thorn, Rekem en andere Limburgse muntplaatsen werden helaas nooit in hun geheel gepubliceerd maar voor Rekem werd een aantal tekeningen opgenomen in het standaardwerk over de geschiedenis van Rekem door Rafaël Verbois (1972).

Zijn tekentalenten zorgden er ook voor dat hij gevraagd werd om omslagtekeningen en illustraties te maken voor tijdschriften zoals *Limburg* en *De Maaseikenaar*. Maar het meeste plezier beleefde hij aan het ontwerpen van penningen en gelegenheidsmunten. Hiervoor zocht hij inspiratie in historische voorbeelden en probeerde die met de actualiteit te verbinden. Bij de meest geslaagde voorbeelden horen de carnavalsmunten voor de Maaseiker carnavalsvereniging Het heilig Wammes (1975) en een penning voor de viering van het 750-jarig bestaan van Maaseik (1994). Ook ontwierp hij een munt voor Rekem (1984) om terug aan te sluiten bij het muntrecht dat Rekem ooit had maar vooral om het fonds voor de verfraaiing van Oud-Rekem te steunen.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat Marcel Hendrickx een bekend en populair figuur was in de wereld van de Limburgse historische kringen en tijdschriften en hiervoor ook waardering kreeg na zijn overlijden (o.a. Gerits 2000).

Stan Hendrickx

- GERITS, J., In memoriam Marcel Hendrickx (1926-2000). *Heemkunde Limburg*, (2000), afl. 3, p. 16-18.
- HENDRICKX, M.† & HENDRICKX, S., Historiek van de Maaseiker archivalia [in:] NUSSEN, R. & RASKIN, R., *Inventaris van de Maaseiker archieven overgedragen door Marcel Hendrickx*. Rijksarchief te Hasselt, Toegangen in beperkte oplage 37. Brussel: Algemeen Rijksarchief, 2002, p. 5-21.
- VERBOIS, R., *Geschiedenis van Rekem en zijn keizerlijk graafschap*. Rekem, 1972.

Numismatische bibliografie Marcel Hendrickx

- Maaseik als muntplaats. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 6 (mei 1956), n° 5, p. 47-48.
- Een waardeaanpassing van munten te Maaseik in 1648 [en] "Extract van een vonnisse om te weten waer mede betaelt moegen worden die alde groeten tournoijs, munte des conincx van Vrancrijk". *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 9 (januari 1959), n° 1, p. 7.
- Belgisch noodgeld uit de Tweede Wereldoorlog. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 9 (november 1959), n° 11, p. 119-120.
- Valsmunters in 1726. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 10 (april 1960), n° 4, p. 24.
- Pseudo-bankbriefjes als politiek propagandamiddel. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 11 (augustus 1961), n° 8, p. 130.
- Kasbons in 1940 uitgegeven door de Kolenmijnen A. Dumont te Waterschei. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 11 (1961), p. 161-162.
- Genker noodgeld uitgegeven tijdens de oorlog 1914-1918. *Heidebloemke*, 21 (1961-1962), n° 3, p. 98, ill.
- De uitgifte van kasbons door de Limburgse Kolenmijnen tijdens de oorlog 1940 - 1944. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 13 (februari 1963), n° 2, p. 27-30.
- Bankbiljetten voor het hiernamaals. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 13 (december 1963), n° 12, p. 195.
- Het wapen op de munten van de Sovjetunie. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 14 (oktober 1964), n° 10, p. 139-142.
- Herslagen Russische kopermunten. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 15 (februari 1965), n° 2, p. 35-36.
- Nieuwe biljetten van 100 FR. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 15 (februari 1965), n° 2, p. 36-37, ill.
- Wisselkoersen te Herk-de-Stad in 1585 en 1587. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 15 (maart 1965), n° 3, p. 57-58.
- Russische munten geslagen te Parijs en te Brussel (einde 19de eeuw). *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 15 (juli-augustus 1965), n° 7-8, p. 119.
- Eigenaardige waarde aanduidingen op Russische munten. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 15 (november-december 1965), n° 11-12, p. 167-168.
- Tentoonstelling van bankbiljetten te Antwerpen in 1894. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 17 (januari 1967), n° 1, p. 6.
- Sovjetmunten te Londen geslagen in 1924. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 17 (mei 1967), n° 5, p. 91-93.
- De munten van Rekem. J. DE MEY, Les monnaies de Reckheim (1340?-1720), 1968. *Limburg*, 48 (1969), Afl. 3, p. 136-138.
- Nog over noodgeld te Genk. *Heidebloemke*, 28 (1969), n° 2, p. 66-68, ill.
- Is Kuringen een Karolingische muntplaats? *Limburg*, 49 (1970), Afl. 6, p. 294-296, ill.
- De eerste uitgifte van kasbons door de Kolenmijn van Eisden in 1940. *Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 20 (oktober 1970), n° 10, p. 135-136.
- Een onbekende variante van een Rekemse munt (1644). *Limburg*, 51 (1972), Afl. 1, p. 43-45, ill.
- Kasbons der koolmijnen. De uitgifte van kasbons door de Genkse koolmijnen tijdens de oorlog 1940-1945. *Heidebloemke*, 31 (1972), n° 3, p. 97-104, ill.
- De munten van Maaseik [in:] *Gedenkboek aangeboden door de Generale Bankmaatschappij bij gelegenheid van de inhuldiging van de nieuwbouw van het agentschap Maaseik. 16 december 1977*. Maaseik, Generale Bankmaatschappij, 1977, p. 41-47, ill.
- Onbekende drie stuiverstukken uit Rekem. *Jean Elsen*, lijst 25 (september 1980), p. 5-6, ill.
- Stokkem muntplaats in 1527. *De Bakeman*, 1 (1981), n° 4, p. 4-6, ill.
- Twee onbeschreven munttypen van Rekem. *Jean Elsen*, lijst 29 (februari 1981), p. 5-6, ill.
- Stokkemse munten. *Jean Elsen*, lijst 30 (maart 1981), p. 4-5, ill.
- Een onbeschreven munttype van de heerlijkheid Born. *Jean Elsen*, lijst 32 (mei 1981), p. 2-3, ill.
- Een "brulé" van Lodewijk van Bourbon met "Ludo-vinus" en "Ludoic" in de omschriften. *Jean Elsen*, lijst 33 (juni 1981), p. 3, ill.
- Imitatie van een brulé van Jan van Heinsberg (1419-1456). *Jean Elsen*, lijst 35 (augustus 1981), p. 3, ill.

Aan Rekem toegeschreven duit uit 1620 werd te Stevensweert geslagen. *Jean Elsen*, lijst 37 (oktober 1981), p. 2-3, ill.

Een onbekende milt van Rummen. *Jean Elsen*, lijst 39 (december 1981), p. 2-3, ill.

Wie kent deze mereau ? *Jean Elsen*, lijst 46 (juli-augustus 1982), p. 2, ill.

Een nog niet beschreven brulé van de Luikse bisschop Lodewijk van Bourbon (1456-1482). *Lijst Jean Elsen*, lijst 51 (januari 1983), p. 2, ill.

Een muntje van de Luikse bisschop Jan van Horn, 1484-1505, met jaartal 1448. *Jean Elsen*, lijst 56 (juni 1983), p. 3-4, ill.

De Carlino's van Stevensweert. *Jean Elsen*, lijst 62 (december 1983), p. 2-3, ill.

Merkwaardige munten. Onbeschreven oorden en varianten van Gronsveld [in:] *Europees genootschap voor Munt- en Penningkunde. Jaarboek 1984*. Brussel, 1984, p. 85-86, ill.

Twee niet beschreven duiten van Rekem. *Jean Elsen*, lijst 65 (maart 1984), p. 3-4, ill.

Een onbekend oord type mogelijk te Gronsveld of te Rekem geslagen. *Jean Elsen*, lijst 72 (oktober 1984), p. 2-3, ill.

Een huwelijkspenning uit 1681. *Echo Numismatica*, (1986), n° 1, p. 4, ill.

Wanneer gaf de Koolmijn van Winterslag noodgeld uit. *Heidebloemke*, 45 (1986), n° 6, p. 236-237, ill.

Note concernant un patard Liégeois de 1561, *Leodi*, 16, n° 159 (juni 1987), p. 13-15, ill.

L'Evêque Jean de Heinsberg fit-il frapper des brûlés à Weert, dans la seigneurie de Hornes ? *Leodi*, 16, n° 159 (juni 1987), p. 11-12, ill.

Cérémonies bizarres. Mariages à cinq pattars. *Leodi*, 16, n° 161 (oktober 1987), p. 17.

A propos de certains liards frappés à Maaseik sous Ernest de Bavière. *Leodi*, 16, n° 162 (novembre 1987), p. 7, ill.

Nog gouden romeinse munten uit Obbicht. *Jean Elsen*, lijst 101 (juli-augustus 1987), p. 2.

Quelques monnaies de Stavelot non mentionnées par de Chestret. *Leodi*, 17, n° 166 (1988), p. 12-13, ill.

Gaf Jonker von Glasenapt werkelijk munt uit omstreeks 1755-60 ? *Echo Numismatica*, (27 maart 1988), n° 3, p. 37-38.

Les billons noirs. Note concernant les billons noirs frappés à Ghorinchem - ou Gorkum - en Hollande, sous Jean de Bavière (1419-1425). *Leodi*, 17, n° 167 (april 1988), p. 14-15, ill.

Variantes du liard de Ferdinand de Bavière (1612-1650). *Leodi*, 17, n° 167 (april 1988), p. 20, ill.

Aantekening over een duittype van Thorn en een Thornse zegelmatrijs. *Echo Numismatica*, (18 december 1988), n° 12, p. 168-169, ill.

Een Thornse patard met leesbare opschriften geslagen tijdens de regering van Anna van der Marck (1604-1631). *Jean Elsen*, lijst 108 (juni 1988), p. 2-3, ill.

Des faux Louis d'or en 1797. *La vie numismatique*, 39 (1989), n° 10, p. 346, ill.

Un nouveau type de florin d'or frappé à Maaseik sous Ernest de Bavière (1581-1612). *Leodi*, 18 (janvier 1989), n° 174, p. 9, ill.

Stevensweertse duiten met het jaartal 1605 en 1609 ? *Echo Numismatica*, (maart 1989), n° 3, p. 47-48, ill.

Variante "Liards" van Ernest van Beieren (1581-1612) geslagen te Maaseik. *De Maaseikenaar*, 23 (1992), n° 3, p. 129-130, ill.

De munten van de heerlijkheid Kessenich-Kinrooi. *Jubileumboek. 20 jaar Geschied- en Heemkundige kring Kinrooi. 1976-1996. Dao raostj gèt*, 15 (1996), n° 3-4, p. 110-120, ill.

Graveerfout op een Maaseiker munt van Prinsbisschop Ernest van Beieren. *De Maaseikenaar*, 27 (1996), n° 1, p. 35, ill.

met CLAASSEN, A., Muntplaatsen en muntheren in beide Limburgen. *Limburg*, 51 (1972), Afl. 5, p. 227-237.

met JANSSEN, L. en SANGERS, H., De munten van Stevensweert [in:] HENDRICKX, M.; JANSSEN, L.; RUTTEN, H.; & SANGERS, H., *Stevensweert in munten en kaarten*. Stevensweert, 1983, p. 5-103, ill.

met SANGERS, H., Munten van Stevensweert. *Muntkoerier*, 6 (1977), n° 9, p. 7-9, ill.

